

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att arvs- och gåvoskatten höjs. Det föreslås att skatteskalorna ändras så att den nedre gränsen för beskattningsbara arvsandelar och gåvor höjs till 20 000 mark. Tre olika skatteprocenttal skall finnas. Skatten föreslås vara 500 mark samt 10 procent av den del som överstiger 20 000 mark; 8 500 mark samt 13 procent av den del som överstiger 100 000 mark; 34 500 mark samt 16 procent av den del som överstiger 300 000 mark. I samband med detta föreslås att i lagen företas vissa ändringar för breddning av skattebasen och förenkling av beskattningen. Stadgandena om beskattningens internationella omfattning föreslås bli justerade bl.a. så, att även arv efter arvlåtare som varit bosatt utomlands skall beskattas i Finland, om arvingen är bosatt i Finland. I fråga om livförsäkringssättningar föreslås att den del som överstiger

200 000 mark per mottagare skall beskattas vid arvsbeskattningen. Gåvoskatt skall erläggas för försäkringar som utfaller under vederbörandes livstid. Rätten att dra av kostnaderna för boutredning föreslås bli slopad. Vissa i praktiken sällan förekommande avdrag som beviljas från arvsandelen föreslås bli upphävda. Den tid under vilken skattefria gåvor sammanräknas föreslås bli förlängd från två till tre år. Dessutom föreslås att i lagen om skatt på arv och gåva tas in ett stadgande som hindrar kringgående av skatt.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst, dock senast den 1 januari 1996. Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1996 och avses bli behandlad i samband med den.

MOTIVERING

1. Nuläge

Arvsskatten och gåvoskatten är skatter på överföring av förmögenhet. Grunden för beskattningen anses vara den skattebetalningsförmåga som ett förvärv ger en arvinge, en testamentstagare eller en gåvotagare. Arvs- och gåvoskatten är s.k. kapitalskatter. Även förmögenhetsskatten är en kapitalskatt, men medan förmögenhetsskatt betalas för avkastning av egendom, betalas arvsskatt för ökning av förmögenhet. Gåvoskatten anses för sin del vara nödvändig för att arvsskatten inte skall kunna kringgås. Den tanke att

förvärv genom arv eller testamente har ökande effekt på skattebetalningsförmågan kommer till synes även i lagen från 1940 om skatt på arv och gåva (378/40). Under årens lopp har lagen ändrats flera gånger. Skalan och avdragsbeloppen har på grund av försämringen av penningvärdet ändrats med ungefär tio års mellanrum. Procedurstadgandena ändrades genom en lag som trädde i kraft den 1 juli 1994 (318/94) i överensstämmelse med de procedurstadganden som tillämpas vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen. Trots det stora antalet ändringar har lagen dock bevarat sin ursprungliga struktur.

Skyldigheten att betala arvs- och gåvoskatt till staten åligger enligt lagen om skatt på arv och gåva den som får egendom genom arv, testamente eller gåva. Arvsskatt skall betalas för fast och lös egendom belägen i Finland samt för sådan egendom i utlandet som hör till kvarlåtenskapen efter en person som var bosatt i Finland. Gåvoskatt skall betalas för lös och fast egendom belägen i Finland oberoende av var gåvogivaren är bosatt, likaså för lös egendom i utlandet, om gåvotagaren är en person som är bosatt i Finland eller en inhemsk sammanslutning, inrättning eller stiftelse.

För såväl arvingar som testamentstagare uppkommer skyldigheten att betala arvsskatt när arvlåtaren dör. Den ärvda egendomen värderas till det värde som den hade när skattskyldigheten uppkom. Arvsskatten är progressiv och fastställs för varje arvinge eller testamentstagare enligt den egendom som han erhållit och med beaktande av mottagarens släktskapsförhållande till arvlåtaren. Antalet skatteklasser är tre. Till den första skatteklassen hör arvlåtarens make, barn och arvingar i rakt uppstigande eller nedstigande led. Till den andra skatteklassen hör arvlåtarens bröder och systrar samt deras avkomlingar och till den tredje skatteklassen övriga släktingar och utomstående.

En arvsandel som understiger 15 000 mark är skattefri. Skalan är progressiv så, att skatten på en arvsandel om 15 000 mark är 200 mark, på en arvsandel om 300 000 mark 28 500 mark och på en arvsandel om 2 100 000 mark är den 264 800 mark. Den högsta marginalskatteprocenten, som utgår för en arvsandel om 2 100 000 mark, är 14. Denna skatteskala tillämpas i I skatteklassen. I II skatteklassen är skatten den dubbla och i III skatteklassen är den tredubbel. Alla utom de som hör till I skatteklassen skall dessutom betala inkomstskatt till kommunen för sin arvsandel. Denna skatt är ca 20 procent.

Gåvotagare betalar gåvoskatt enligt samma skala. Gåvor från olika givare beskattas var för sig. Om en gåvotagare under loppet av två år får en eller flera skattepliktiga gåvor av samma givare, skall de på grund av progressionen beaktas när skatten fastställs för den senaste gåvan. Skatt skall även betalas för gåvor som understiger 15 000 mark, om deras sammanlagda värde under en tid av två år uppgår till minst 15 000 mark.

Gåvoskatt skall även erläggas för köp av gåvonatur, dvs. för köpe- eller bytesavtal,

om det av villkoren i avtalet framgår att det överenskomna vederlaget är högst tre fjärdedelar av det gängse värdet. Skillnaden mellan det gängse värdet och vederlaget anses i sådana fall som gåva.

Gåvoskatten på köp av gåvonatur lindrades genom ett till lagen om skatt på arv och gåva fogat stadgande som trädde i kraft vid ingången av 1995 (1110/94). Vid överlåtelser av gåvonatur behöver gåvoskatt inte betalas, om det är fråga om generationsväxling och det vederlag som betalats överstiger 50 procent av det gängse värdet.

I fråga om generationsväxling som gäller gårdsbruksenheter eller andra företag är det under vissa förutsättningar möjligt att lämna en del av arvs- eller gåvoskatten odebiterad. Förutsättningen för lättnad är att den skattskyldige med de medel som han erhållit i arv eller som gåva fortsätter att bedriva jordbruk eller jord- och skogsbruk eller annan företagsverksamhet på en gård eller i ett företag som han erhållit i arv eller som gåva och att den för gården eller företaget påförda arvs- eller gåvoskattens proportionella andel av hela skatten överstiger 5 000 mark. För beräkning av storleken av lättnaden skall tillgångarna värderas både enligt det gängse värdet och enligt beskattningsvärdet. Om skatten beräknad enligt det gängse värdet är högst 5 000 mark, debiteras hela beloppet. Om beloppet överstiger 5 000 mark, lämnas skillnaden mellan skatten enligt det gängse värdet och skatten enligt beskattningsvärdet odebiterad, dvs. den skatt som motsvarar beskattningsvärdet debiteras, dock minst 5 000 mark.

De skatteskalor och avdragsbelopp som ingår i lagen om skatt på arv och gåva har varit i kraft sedan början av 1986. Då höjdes den beskattningsbara andelens värden i skatteskalan och avdragen med 50 procent. Skatteprocentalen ändrades inte. I samband därmed höjdes den nedre gränsen för beskattningsbara arv och gåvor från 10 000 mark till 15 000 mark.

2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna

Enligt regeringsprogrammet skall arvs- och gåvobeskattningen höjas. Till regeringsprogrammet hör en förhandlingspromemoria om lättnader i samband med beskattningen av förvärvsinkomster. Enligt denna skall lättnaderna finansieras bl.a. genom att av-

kastningen av arvs- och gåvoskatten höjs år 1996.

Inga strukturella förändringar föreslås i lagen om skatt på arv och gåva. Den målsatta avkastningen skall uppnås huvudsakligen genom att skalan skärps. Utöver skärpningen av skalan föreslås att i lagen företas vissa ändringar för breddning av skattebasen samt att vissa sådana avdrag slopas som inte längre i dagens samhälle har samma betydelse som de hade vid lagens tillkomst år 1940. Dessa ändringar har likväl ingen större effekt på avkastningen av skatten, utan med hjälp av dem strävar man efter att göra beskattningen rättvisare och enhetligare. Vissa ändringsförslag har åter till syfte att förenkla beskattningen. Slopande av kommunalbeskattningen av sidoarv och sidogåvor föreslås i en proposition som avges separat till riksdagen med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen.

2.1. Beskattningens internationella omfattning

Stadgandena om arvs- och gåvobeskattningens internationella omfattning har sin ursprungliga lydelse från 1940. Enligt stadgandena är det territoriella tillämpningsområdet för beskattningen snävt. Att den primära utgångspunkten i stadgandena är den ort där egendomen är belägen motsvarar inte dagens tänkesätt inom den internationella skatterätten, enligt vilket det viktiga är personens boningsort. Bland annat faller alla fastigheter i utlandet utanför den finska arvs- och gåvobeskattningen, även om såväl arvlåtaren eller gåvogivaren som mottagaren av egendomen är bosatta i Finland.

Gällande lagstiftning passar inte heller på bästa sätt in i internationell skatteavtalspraxis. I mellanstatliga arvsskatteavtal är det vanligen arvlåtarens hemviststat som har beskattningsrätt, men på grund av sin interna lagstiftning kan Finland inte i alla situationer utöva sin avtalsenliga beskattningsrätt. Stadganden om gåvobeskattning ingår i ett avtal som ingåtts mellan de nordiska länderna (FördrS 83/92), enligt vilket beskattningsrätten tillkommer gåvogivarens hemviststat, medan enligt intern finsk lagstiftning skatt skall betalas i Finland om gåvogivaren är bosatt här.

Att beskattningen kopplas till den ort där egendomen finns är problematiskt närmast i sådana fall då det är fråga om lös egendom.

Fast egendom är inte förbunden med liknande tolknings- och utredningsproblem. Dessutom är det internationell praxis att vederlagsfria fastighetsförvärv kan beskattas även i den stat där egendomen är belägen.

I propositionen föreslås att tillämpningsområdet för arvs- och gåvobeskattningen utvidgas till att omfatta alla de situationer då arvlåtaren eller gåvogivaren respektive arvingen eller gåvotagaren är bosatt i Finland. I övriga fall skall skatteplikten på samma sätt som nu gälla övergång av fast egendom i Finland genom arv, testamente eller gåva. Med detta skall likställas övergång av aktier eller andelar i ett samfund vars förmögenhet huvudsakligen består av fast egendom i Finland.

De föreslagna ändringarna innebär främst att det territoriella tillämpningsområdet för beskattningen utvidgas. Bland annat kommer beskattningen i vissa fall att gälla även fast egendom i utlandet. Den nuvarande gränsdragningen mellan utländsk fast respektive lös egendom medför oklarheter, eftersom begreppet fastighet i flera länder skiljer sig från tänkesättet i Finland, och det kan vara svårt att utreda om till exempel en bostad i utlandet är fast eller lös egendom.

Beskattningens internationella omfattning blir enligt förslaget snävare i de situationer då lös egendom som finns i Finland övergår till någon annan utan vederlag. För övergång av egendom skall skatt inte längre utgå, om inte någondera parten är bosatt i Finland.

Ett arvsskatteavtal mellan Finland och en annan stat kan begränsa tillämpningen av de föreslagna stadgandena i vissa fall. T. ex. kan detta ske, om arvlåtaren är bosatt i den andra avtalslutande staten och arvingen i Finland, och arvet inte innefattar fast egendom i Finland.

Genom den territoriella utvidgningen av beskattningen stärks Finlands ställning som skattetagare. Tryggandet av de skattskyldigas ställning förutsätter då tillräckliga stadganden för undanröjande av internationell dubbelbeskattning. Från den skatt som i Finland skall betalas för ett arv eller en gåva som en i Finland bosatt person erhållit skall beloppet av den skatt som i utlandet betalts för samma förvärv avräknas, till den del som den utländska skatten inte hänför sig till fast egendom i Finland. Enligt principen om så kallad normal avräkning kan avräkningen inte överstiga beloppet av den skatt som här

skall betalas för samma förmögenhet. Vid beräkningen av den skatt som i Finland skall betalas för samma egendom skall därvid som avdrag beaktas de skulder som hänför sig till egendomen i fråga. Om den skattskyldige inte är bosatt i Finland, skall avräkning inte ges för eventuell utländsk skatt, utan det skall ankomma på den främmande staten att undanröja dubbelbeskattningen.

För att avräkning för skatt som betalats i en främmande stat skall kunna ges i Finland krävs en utredning om att skatten är betald. I praktiken kan utländsk skatt betalas först när arvs- eller gåvobeskattningen har verkställts i Finland. För att få avräkning skall den skattskyldige sedan framställa rättelseyrkande som avses i 43 § och som kan godkännas även vid skattebyrån.

Enligt gällande 4 § 3 mom. anses en person vara bosatt i Finland, om han eller hans familj har sin egentliga bostad här eller om han vistas här över sex månader i följd, varvid tillfällig frånvaro inte anses utgöra avbrott i vistelsen. Sålunda skall även en person som vistas helt tillfälligt i Finland anses vara bosatt här, förutsatt att vistelsen varar minst sex månader. Eftersom enligt förslaget även det förhållandet att en arvinge är bosatt i Finland medför skyldighet att betala arvsskatt, kommer den finska beskattningen att omfatta till exempel ett fall då en person som på grund av arbete vistas här i sju månader under denna tid får ett arv från den stat där han normalt är bosatt. Bosättningsbegreppet föreslås bli så ändrat att en person inte längre skall anses vara bosatt i Finland på grund av vistelse här i sex månader, utan uppmärksamhet skall bara fästas vid i vilken stat han har sin egentliga bostad. Samtidigt utgår från stadgandet betydelsen av familjens bostad, och det enda kriteriet blir den skattskyldiges egentliga bo och hemvist. Detta är samma första förutsättning som nämns i 11 § inkomstskattelagen. Vid arvsbeskattningen blir dock bosättningsbegreppet snävare än vid inkomstbeskattningen, eftersom vid arvsbeskattningen en person inte längre skall anses vara bosatt i Finland på grund av vistelse i mer än sex månader och den så kallad treårsregeln skall inte heller tillämpas.

De nuvarande stadgandena om gåvobeskattning innehåller ingen definition av bosättning i Finland. I lagförslaget motsvarar 18 § 4 mom. stadgandena om arvsbeskattning i 4 § 3 mom.

Att det territoriella tillämpningsområdet för den finska arvsbeskattningen utvidgas leder till att beskattningen kommer att omfatta ett allt större antal sådana fall då arvlåtaren inte är bosatt i Finland och det inte finns tillgång till något bouppteckningsinstrument som underlag för beskattningen. I dessa fall skall den skattskyldige avge en skattedeklaration som avses i 26 § 2 mom.

2.2. Försäkringsbaserade förvärv

Genom livförsäkring är det möjligt att komplettera det lagstadgade socialskyddet. Olika sparförsäkringar erbjuder för sin del möjlighet till målsparande. Eftersom arvs- och gåvoskatten gäller vederlagsfria överföringar av förmögenhet, bör med tanke på strävandena att nå en enhetlig beskattning även sådana förvärv som bygger på försäkringar omfattas av arvs- eller gåvobeskattningen. En ersättning som på grund av ett dödsfall betalats till dödsboet är från dödsboets eller förmånstagarens synpunkt likadan förmögenhet som boets övriga förmögenhet. Om försäkringsutbetalningarna är skattefria, är det med hjälp av olika kapitalförsäkringar möjligt att undgå skatt, även då det är fråga om stora vederlagsfria förvärv. Enligt gällande lag och vedertagen rättspraxis behöver arvsskatt inte betalas för försäkringsutbetalningar, om försäkringen har innefattat ett så kallat förmånstagarförordnande. Även vid gåvobeskattningen har kapital som erhållits med stöd av ett förmånstagarförordnande inte ansetts som skattepliktigt förvärv.

Försäkringsbaserade förvärv beskattas vid arvs- och gåvobeskattningen i de flesta europeiska länder. Med beaktande av de sociala orsaker som hör samman med försäkringsverksamheten, kan det dock inte anses motiverat att vid arvsbeskattningen helt skattebelägga försäkringsbaserade förvärv. Däremot kan det inte heller anses rättvist att helt befria dessa förvärv från skatt. Därför föreslås att stora försäkringsersättningar som erhållits med stöd av en försäkring skall vara skattepliktiga. Det föreslås att stadganden om arvsbeskattning av försäkringsbaserade förvärv tas in i en ny 7 a § som fogas till lagen. Försäkringsersättningar som överstiger 200 000 mark föreslås vara skattepliktiga. För att det inte skall vara möjligt att kringgå beskattningen genom att utveckla nya typer av försäkringar, innefattar lagförslaget ingen förteckning över de försäkringar

på grund av vilka ersättningar är skattepliktiga, utan skatteplikten skall gälla alla förmåner som på grund av arvlåtarens död betalas till dödsboet eller med stöd av ett förmånstagarförordnande betalas till en förmånstagarare. Det kommer att vara fråga om livförsäkringar och andra personförsäkringar. Sakförsäkringar, familjepensioner och motsvarande skall däremot lämnas utanför beskattningen. Det skall inte ha betydelse vem som har tagit försäkringen, utan skatteplikten skall gälla ersättningar som har betalats med stöd av arvlåtarens död. Även sådant ekonomiskt stöd som betalas av offentliga samfund och som är en förmån motsvarande grupplivförsäkringen för arbetstagare kommer att ha samma ställning. Eftersom det inte vore skäligt att beskatta en prestation vid både arvsbeskattningen och inkomstbeskattningen, skall kapital och ekonomiskt stöd inte vara skattepliktiga tillgångar vid arvsbeskattningen, om samma inkomst beskattas vid inkomstbeskattningen. Den skattepliktiga andelen av försäkringsersättningen skulle hänföras till den skattskyldiges arvsandel. Om mottagaren av försäkringsersättningen inte är arvinge eller testamentstagare, anses som skattepliktigt belopp försäkringsersättningen minskad med 200 000 mark. På detta sätt förfaras även i de fall då boets skulder överstiger boets tillgångar.

Enligt äktenskapslagen får en efterlevande make hälften av behållningen i boet. Arvs-skatt skall inte betalas för egendom som erhållits med stöd av giftorätt. Om en försäkringsersättning betalas till ett dödsbo, skall den efterlevande maken få hälften av försäkringsersättningen utan arvsskatt. Om försäkringen har ett förmånstagarförordnande med stöd av vilket ersättningen betalas direkt till den efterlevande maken, skall försäkringsersättningen i princip i sin helhet vara skattepliktig egendom vid arvsbeskattningen av den efterlevande maken. För att beskattningen inte skall vara olika beroende på om en försäkringsersättning tillfaller dödsboet eller den efterlevande maken, föreslås att i lagen tas in ett stadgande om sådana fall. Om förmånstagaren är efterlevande make, skall skattefriheten gälla hälften eller minst 200 000 mark av en sådan försäkringsersättning eller sådant ekonomiskt stöd som han erhåller med stöd av ett förmånstagarförordnande. Om försäkringsersättningen tillfaller dödsboet, skall i fråga om den efterlevande maken huvudregeln tillämpas, det vill säga

högst 200 000 mark skall vara skattefritt. Om ersättning på grund av samma dödsfall betalas såväl till dödsboet som till den efterlevande maken, skall den efterlevande maken ha rätt till endast en skattefri del om 200 000 mark eller halva ersättningsbeloppet, om detta är större, av en försäkringsersättning som erhållits med stöd av ett förmånstagarförordnande.

Eftersom det skattepliktiga beloppet av försäkringsbaserade förvärv är så högt enligt förslaget, faller de flesta försäkringsutbetalningar utanför området för beskattningen. Till exempel är ersättningssummorna inom grupplivförsäkringen för arbetstagare ca 50 000 — 70 000 mark. Här bör även beaktas att det skattefria beloppet om 200 000 mark räknas separat för varje förmånstagarare.

Som ovan redan nämnts har gåvobeskattningen till uppgift att på flera punkter komplettera arvsbeskattningen. För att även gåvobeskattningen i fråga om försäkringsbaserade förvärv skall vara så klar som möjligt, föreslås att i lagen tas in en ny 18 a § om gåvobeskattningen av försäkringsbaserade förvärv. Enligt förslaget skall gåvoskatt betalas, om en förmånstagarare med stöd av ett förmånstagarförordnande erhåller det kapital som hör till försäkringen eller en del därav. En förutsättning är dock att utbetalningen är vederlagsfri. Om förmånstagaren själv har betalt försäkringspremierna eller en del av dem, är den del av utbetalningen som svarar mot premierna inte vederlagsfri. Gåvoskatt skall inte betalas i sådana fall då ett förvärv vid arvsbeskattningen är skattepliktiga tillgångar eller då inkomstskatt skall betalas för förvärvet. Skyldighet att betala gåvoskatt skall uppkomma först när försäkringsfallet har inträffat. Ett förmånstagarförordnande i sig medför inte ännu skyldighet att betala gåvoskatt, inte ens om det är oåterkalleligt. Försäkringsersättningarna skulle vara skattepliktiga vid gåvobeskattningen endast till den del som deras sammanlagda belopp för mottagaren i fråga under tre års tid överstiger 50 000 mark. Utan fribeloppet kunde beskattningen i vid utsträckning omfattas bland andra de smärre summor som allmänt hänför sig till så kallade barnförsäkringar.

I det föreslagna stadgandet regleras inte alla de situationer då gåvobeskattningen kommer i fråga. Enligt allmänna principer vid gåvobeskattningen är det fråga om en gåva om någon frivilligt erlägger premierna

för en försäkring som har tagits av en annan person. Gåvoskatt skall även betalas i sådana situationer då rättigheter som grundar sig på en försäkring har överförts på någon annan vederlagsfritt. Om den nya ägaren säger upp försäkringen och får sig till godo försäkringens så kallat återköpsvärde, skall detta anses vara värdet av gåvan. Om den nya ägaren däremot hade erlagt försäkringspremierna, hade återköpsvärdet inte varit vederlagsfritt och då inte heller varit någon gåva.

Eftersom försäkringsförmåner med avvikelse från gällande regler skall vara skattepliktiga vid arvs- och gåvobeskattningen och för att ingen oenhetlig praxis skall uppkomma vid beskattningen av dem, föreslås att försäkringsbolag och andra som betalar förmåner skall lämna uppgift om dessa till länsstatsskatteverket i den avlidnes eller gåvotagarens hemkommun. Skattestyrelsen skall meddela närmare föreskrifter om när och hur detta skall ske samt om vilka uppgifter som då skall lämnas. Stadgandet om detta föreslås ingå i en ny 28 a §. Försäkringsanstalterna är likaså skyldiga att vid inkomstbeskattningen lämna uppgift om skattepliktiga utbetalningar. Även i bouppteckningsinstrument bör ett omnämnande tas in om mottagarna av förmåner som baserar sig på en försäkring samt om beloppen av förmånerna. Ett stadgande med detta innehåll föreslås ingå i 28 § 2 mom. Vid gåvobeskattningen skall gåvotagaren på det sätt som stadgas i 27 § lämna gåvoskattebeskrivning över skattepliktiga försäkringsförmåner som avses i 18 a §.

2.3. Skatteklasser

I skatteklasserna föreslås inte i detta sammanhang andra ändringar än att trotjänare inte längre skall höra till andra skatteklassen. För trotjänare grundar sig ett förvärv alltid på testamente. I praktiken har det varit svårt att definiera begreppet trotjänare. Med trotjänare avses en person som minst de tio senaste åren varit i den avlidnes tjänst och vårdat honom. Endast skötsel av hushållet eller egendomen räcker inte. Vårdandet har även tolkats så, att det har varit fråga om behovet av vård. I allmänhet har det förutsatts att vårdaren bott i samma hushåll som den avlidne. Genom att socialskyddet utvecklas finns det knappast sådana personer längre. Därför föreslås att trotjänare utgår från förteckningen över dem som hör till

andra skatteklassen. Även kommissionen för revision av arvsbeskattningen föreslog redan år 1980 att begreppet trotjänare skulle slopas. Eftersom kommunalskatten på sidoarv skall frångås, kommer trotjänarnas ställning vid beskattningen dock inte att försämrast.

2.4. Ändringar i skalan

Enligt förslaget ändras skalan så att det finns bara tre skatteprocent. Den nedre gränsen för en beskattningsbar arvsandel blir 20 000 mark. Skatten på det nämnda beloppet blir 500 mark och på den överstigande delen 10 procent. På en beskattningsbar arvsandel om 100 000 mark föreslås skatten vara 8 500 mark och på den överstigande delen 13 procent. Skatten på en arvsandel om 300 000 mark föreslås vara 34 500 mark och på den överstigande delen 16 procent. Såsom nu skall gåvoskatt påföras enligt samma skala. Både arvsskatten och gåvoskatten skall alltså vara dubbel i andra skatteklassen och tredubbel i tredje skatteklassen.

2.5. Avdrag från kvarlåtenskap

Enligt 9 § 2 mom. får från värdet av egendomen i ett dödsbo avdras bland andra skäliga kostnader för upptecknande och skifte av boet. I lagen nämns inte kostnaderna för boutredning, men eftersom boutredning är en förutsättning för skifte av boet, har dessa kostnader ansetts vara avdragbara. Även kostnaderna för avvittring är avdragbara. Dock är beloppet av boutredningskostnaderna i allmänhet inte kända när bouppteckningen förrättas, och därför görs en reservering för dem i bouppteckningsinstrumentet. Om det finns bara en delägare i boet, uppkommer naturligtvis inte boutredningskostnader. Skifte förrättas ibland först efter flera år eller årtionden. En reservering för skifte får avdras, om man har förstått att anteckna den i bouppteckningsinstrumentet. Skifteskostnader är också alltid motiverade, om det finns flera arvingar. Det har blivit allt vanligare att reserveringar för dessa kostnader avdras, och särskilt i fråga om stora bon kan de uppgå till betydande belopp. Vid arvsbeskattningen har den tidpunkt vid vilken skattskyldigheten inträder bundits vid arvlåtarens eller testaments dödstillfälle. Således är det ett undantag från denna princip att kostnader som uppkommer senare dras

av. Eftersom det i praktiken är omöjligt att kontrollera vilka de faktiska kostnaderna blev och om reserveringen var motiverad, är avdragsmöjligheten inte ägnad att främja en rättvis beskattning. Därför föreslås att 9 § 2 mom. ändras så att kostnaderna för skifte av boet inte får avdras. Eftersom även sådan fast egendom som är belägen i utlandet föreslås höra till området för finsk arvsbeskattning, föreslås att från lagrummet utgår det stadgande enligt vilket skulder som är in-tecknade i en fastighet i något annat land inte får avdras.

2.6. Avdrag från arvsandelar

Avsikten med de avdrag som beviljas från arvsandelen är att sträva efter att beakta arvingens skattebetalningsförmåga. I 12 § lagen om skatt på arv och gåva stadgas om fem avdrag. Efterlevande make har rätt att dra av 37 500 mark från sin skattepliktiga arvsandel. Det avdrag som beviljas en efterlevande make grundar sig på att makens död sannolikt inte har ökat den efterlevandes skattebetalningsförmåga.

Ett annat avdrag som beviljas på sociala grunder är det avdrag som minderåriga arvingar får göra. En arvlåtarens barn eller adoptivbarn eller dessas bröstarvingar, som inte fyllt 18 år när skattskyldigheten inträder, får från sin arvsandel dra av 7 500 mark samt därutöver 1 500 mark för varje helt år varmed deras ålder understiger 18 år. Om sådana barn eller adoptivbarn eller dessas bröstarvingar är oförmögna till förvärvsarbete på grund av bestående men, åsamkat av sjukdom, lyte eller kroppsskada, får de dessutom dra av 15 000 mark.

En person som under minst de tio senaste åren före arvlåtarens död varit i hans tjänst och vårdat honom har rätt att dra av 7 500 mark.

Om kvarlåtenskapen innefattar till arvlåtarens hem hörande möbler, husgeråd, kläder samt annat bohag, får arvlåtarens barn eller adoptivbarn eller dessas bröstarvingar dra av värdet av denna egendom, dock högst 15 000 mark per arvsandel.

Beloppet av det avdrag som beviljas arvlåtarens make föreslås bli höjt till 40 000 mark. Det avdrag som är graderat enligt ett minderårigt barns ålder föreslås för förenklande av beskattningen bli ersatt med ett avdrag om 20 000 mark.

De avdrag som beviljas barn som är oför-

mögna till förvärvsarbete och så kallad tro-tjänare har knappast någon betydelse i praktiken. Eftersom samhället och socialskyddet har utvecklats sedan de tider då lagen om skatt på arv och gåva stiftades och dessutom begreppet tro-tjänare föreslås bli slopat i lagen, föreslås att de avdrag som nu beviljas tro-tjänare och sådana barn som är oförmögna till förvärvsarbete skall utgå.

För förenklande av beskattningen föreslås att stadgandena om normalt bohag förenhetligas i fråga om arvsbeskattningen och gåvobeskattningen. Enligt förslaget fogas till lagen en ny 7 b §, enligt vilken normalt bohag som varit i arvlåtarens eget eller hans familjs bruk är fritt från arvsskatt till den del som värdet inte överstiger 20 000 mark. Vid gåvobeskattningen gäller redan ett motsvarande stadgande, vars lydelse föreslås bli ändrad i överensstämmelse med stadgandet om arvsskatt. Skattefriheten för normalt bohag har genomförts vid arvsbeskattningen genom beviljande av ett avdrag för lösöre. Eftersom normalt bohag enligt förslaget skall vara skattefritt, föreslås att stadgandet om avdrag för lösöre upphävs.

2.7. Sammanräkning av gåvor

I gällande 20 § 2 mom. stadgas att om en gåvotagare under förloppet av två år före skattskyldighetens inträde av samma givare erhållit en eller flera skatt underkastade gåvor, skall de tas i beräkning när skatten bestäms. Det har visat sig svårt att tillämpa stadgandet i praktiken i sådana fall då gåvor ges varje år. Dessutom har två år visat sig vara en kort tid. I de flesta länder tillämpas en längre tid. För att det inte skall vara möjligt att kringgå beskattningen genom gåvor, föreslås att den tid inom vilken gåvor av samma givare beaktas skall förlängas från nuvarande två till tre år.

Enligt 16 § skall en gåva beaktas vid arvsbeskattningen, om gåvan har givits högst två år före arvlåtarens död. I fråga om arvsförskott finns det inga tidsbegränsningar. För att stadgandena om sammanräkning av gåvor alltså skall vara enhetliga vid arvsbeskattningen och gåvobeskattningen, föreslås att även vid arvsbeskattningen sådana gåvor skall beaktas som givits högst tre år före arvlåtarens död.

2.8. Stadgande som förhindrar kringgående av skatt

I motsats till flera andra skattelagar innehåller lagen om skatt på arv och gåva inte något stadgande om kringgående av skatt. Eftersom stadgandena i lagen inte kan utformas så att alla situationer skulle beaktas fullständigt och stadgandena därigenom inte skulle kunna kringgås, föreslås att ett stadgande som förhindrar kringgående av skatt tas in även i lagen om skatt på arv och gåva. Ett stadgande som förhindrar kringgående av skatt har tagits in också i lagen angående stämpelskatt genom en lag (620/93) som trädde i kraft den 1 juli 1993.

Avvikelse från beskattningen skall kunna göras i sådana fall då ett avtal om arvsskifte, en överlåtelse eller en sådan rättshandling som inverkar på gåvobeskattningen har givits ett sådant rättsligt innehåll eller en sådan rättslig form som inte motsvarar sakens egentliga natur eller syfte. Det är då fråga om rättshandlingar som vidtas utan avsikt att åstadkomma rättsverkningar eller i avsikt att åstadkomma andra rättsverkningar än vad som uppgetts. Som exempel kan nämnas sådana fall då det klart är fråga om en gåva, även om man uppgett att det är ett låneavtal. Sådana fall är relativt vanliga i praktiken.

Stadgandet skall tolkas enligt vad som blivit praxis vid inkomstbeskattningen. Den skattskyldige skall ha rätt att av olika alternativ välja det förfarande som är mest fördelaktigt för honom, förutsatt att det motsvarar rättshandlingens egentliga natur och syfte både till innehållet och formen. Stadgandet försvagar inte heller rättssäkerheten. Vid gåvobeskattningen är det numera möjligt att få förhandsbesked. Det är rätt sällan som stadgandet som hindrar kringgående av skatt kommer att behöva tillämpas. Därför har det närmast förebyggande betydelse.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Genom den föreslagna ändringen av skatteskalan kommer avkastningen av arvs- och

gåvoskatten att öka med ca 250 miljoner mark per år. Genom de förslag som gäller utvidgande av skattebasen kommer avkastningen av skatten dessutom att öka med uppskattningsvis 30—40 miljoner mark. Den genomsnittliga skattegraden kommer att stiga från nuvarande 7,5 procent till 9,8 procent av den beskattningsbara arvsandelen. Beskattningen av arv och gåvor kommer inte i samtliga fall att skäpas, eftersom en proposition som avges särskilt till riksdagen innehåller förslag om slopande av kommunalbeskattningen av sidoarv och sidogåvor. Avsikten är att lagen skall tillämpas först på sådana arv och gåvor som uppkommer efter lagens ikraftträdande, vilket medför att avkastningen av skatten inte inflyter till fullt belopp ännu år 1996. Förslagen beräknas öka avkastningen av arvs- och gåvoskatten med ca 200 miljoner mark år 1996.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänstearbete vid finansministeriet. Redan kommissionen för revision av arvsbeskattningen föreslog i sitt betänkande år 1980 (1980:16) att beskattningens internationella tillämpningsområde skulle utvidgas samt att till lagen skulle fogas stadganden om beskattningen av försäkringsbaserade förvärv och stadganden som förhindrar kringgående av skatt.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst, dock senast den 1 januari 1996. Stadgandena skall tillämpas på sådana fall då skattskyldigheten har inträtt efter att lagen trätt i kraft. Eftersom den tid under vilken gåvor sammanräknas skall förlängas från två till tre år, föreslås att endast gåvor som givits efter den 1 januari 1994 skall beaktas vid beräkningen av den föreslagna tiden om tre år.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 12 juli 1940 om skatt på arv och gåva (378/40) 4 §, 9 § 2 mom., 11 § 1 mom., 12—14 §§, 16 § 1 mom. 2 punkten, 18 och 19 §§, 20 § 2 mom. och 28 § 2 mom., av dessa lagrum 11 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 15 juni 1984 (463/84), 12, 13 och 14 §§ sådana de lyder i lag av den 22 november 1985 (876/85), 16 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag av den 29 april 1994 (318/94), 19 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 16 mars 1979 (318/79) samt genom de nämnda lagarna av den 22 november 1985 och den 29 april 1994 samt 28 § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 29 april 1994, och

fogas till lagen nya 7 a, 7 b, 18 a, 28 a och 33 a §§ som följer:

4 §

Arvsskatt skall betalas

1) för egendom som erhållits genom arv eller testamente, om arvlåtaren eller arvingen eller testamentstagaren vid dödsfallet var bosatt i Finland, samt

2) för sådan fast egendom i Finland som erhållits genom arv eller testamente samt för aktier eller andelar i samfund vars tillgångar till mer än 50 procent utgörs av fast egendom i Finland.

Från arvsskatten på sådan annan än i 1 mom. 2 punkten nämnd egendom som en i Finland bosatt person erhåller avräknas beloppet av skatt som i en främmande stat betalats för samma arv eller samma förvärv genom testamente (*avräkning för utländsk skatt*). Avräkningen får inte överstiga ett belopp som svarar mot en lika stor del av arvsskatten som värdet av den egendom som erhållits från en främmande stat utgör av värdet av den egendom som i Finland utgör underlag för arvsskatten.

En person anses vara bosatt i Finland om han har sitt egentliga bo och hemvist här.

Om egendom genom arv eller testamente tillfaller en person som i Finland tjänstgör vid en främmande stats diplomatiska beskickning eller en därmed jämförbar beskickning eller vid ett konsulat som förestås av en utsänd konsul eller i Finland vid Förenta Nationerna, något av dess fackorgan eller Internationella atomenergiorganet eller är medlem av en ovan nämnd persons familj eller enskilda tjänstepersonal, och han inte är finsk medborgare, är han skyldig att betala arvsskatt endast för egendom som avses i 1 mom. 2 punkten.

7 a §

Arvsskatt skall även betalas för sådan ersättning på grund av försäkring som med anledning av arvlåtarens död med stöd av personförsäkring erläggs till dödsboet eller förmånstagare, samt för sådant under motsvarande förhållanden erlagt, med försäkringsersättning jämförbart ekonomiskt stöd som betalas av staten, en kommun eller något annat offentligt samfund eller en pensionsanstalt. Försäkringsersättning eller ekonomiskt stöd, till den del ersättningen eller stödet är skattepliktig inkomst vid inkomstbeskattningen, är dock befriade från arvsskatt.

Sådana försäkringsersättningar och sådant med försäkringsersättning jämförbart ekonomiskt stöd som avses i 1 mom. är befriade från arvsskatt till den del som den försäkringsersättning och det ekonomiska stöd som varje förmånstagare eller arvinge erhåller på grund av samma dödsfall är högst 200 000 mark. Om förmånstagaren är efterlevande make, betraktas som skattefri del hälften eller dock minst 200 000 mark av det sammanlagda beloppet av de försäkringsersättningar och det ekonomiska stöd som den efterlevande maken erhållit med stöd av förmånstagarförordnande.

7 b §

Arvsskatt skall inte betalas för normalt bohag som varit i arvlåtarens eller dennes familjs bruk till den del som bohagets värde är högst 20 000 mark.

9 §

Från värdet av egendom i dödsbo får avdras skäliga kostnader för den avlidnes begravning samt för boets uppptecknande och för anskaffande och resande av gravvård samt skulderna, till vilka räknas även från dödsboet utgående skatter och avgifter som hänför sig till arvlåtarens livstid. Arvsskatt får likväl inte avdras.

11 §

De som får andel ur dödsbo hänförs till tre skatteklasser:

I. arvlåtarens make, barn, makes barn, adoptivbarn, fader, moder, adoptivföräldrar och bröstarvinge till hans barn eller adoptivbarn samt arvlåtarens trolovade som erhåller bidrag som avses i 8 kap. 2 § ärvdabalken,

II. arvlåtarens broder, syster, halvbroder eller halvsyster samt avkomling till hans broder, syster, halvbroder eller halvsyster samt

III. annan släkting eller utomstående.

12 §

Från skattepliktig arvsandel

1) får arvlåtarens make avdra 40 000 mark (*makeavdrag*),

2) får sådant barn eller adoptivbarn till arvlåtaren eller sådan bröstarvinge till dem som vid skattskyldighetens inträde inte hade fyllt aderton år avdra 20 000 mark (*minderårighetsavdrag*).

13 §

Om en arvsandel eller den enligt 12 § beräknade återstoden därav inte uppgår till 20 000 mark, är den befriad från skatt.

14 §

Arvsskatten betalas

i I skatteklassen enligt följande skala:

Den beskattnings- bara andelens värde mk	mk	Konstant skatte- tal vid andelens nedre gräns delen	Skatt-% för över- stigande
20 000—100 000		500	10

100 000—300 000	8 500	13
300 000—	34 500	16

i II skatteklassen med beloppen enligt skalan fördubblade; och

i III skatteklassen med beloppen enligt skalan tredubblade.

16 §

Vid verkställandet av arvsbeskattning skall till boets tillgångar läggas

2) annan gåva som arvinge eller testamentstagare har erhållit av arvlåtaren under de tre senaste åren före hans död och som inte med stöd av 19 § 1 eller 2 punkten är befriade från gåvoskatt.

18 §

Gåvoskatt skall betalas då egendom såsom gåva övergår till någon annan

1) om gåvogivaren eller gåvotagaren vid gåvotillfället var bosatt i Finland, och

2) för fast egendom i Finland samt för aktier eller andelar i samfund vars tillgångar till mer än 50 procent utgörs av fast egendom i Finland.

Från gåvoskatten på sådan annan än i 1 mom. 2 punkten avsedd egendom som en i Finland bosatt person erhållit avräknas beloppet av skatt som i en främmande stat betalats för samma gåva (*avräkning för utländsk skatt*). Avräkningen får inte överstiga ett belopp som svarar mot en lika stor del av gåvoskatten som värdet av den egendom som erhållits från en främmande stat utgör av värdet av den egendom som i Finland utgör underlag för gåvoskatten.

Om det av villkoren i ett köpe- eller bytesavtal framgår att det överenskomna vederlaget utgör högst tre fjärdedelar av det gängse priset, anses skillnaden mellan det gängse priset och vederlaget som gåva.

En person anses vara bosatt i Finland om han har sitt egentliga bo och hemvist här.

Om egendom genom gåva tillfaller en person som i Finland tjänstgör vid en främmande stats diplomatiska beskickning eller en därmed jämförbar beskickning eller vid ett konsulat som förestås av en utsänd konsul eller i Finland vid Förenta Nationerna, något av dess fackorgan eller Internationella atomenergiorganet eller är medlem av en ovan

nämnd persons familj eller enskilda tjänstepersonal, och han inte är finsk medborgare, är han skyldig att betala gåvoskatt endast för egendom som avses i 1 mom. 2 punkten.

18 a §

Som gåva anses även försäkringsersättningar som med stöd av förmånstagarförordnande erhållits utan vederlag ur en försäkring. Sådana försäkringsersättningar är dock befriade från gåvoskatt till den del som deras sammanlagda belopp under en tid av tre år är högst 50 000 mark.

En försäkringsersättning anses dock inte som gåva, till den del den vid inkomstbeskattningen är skattepliktig inkomst för förmånstagaren.

19 §

Gåvoskatt erläggs inte

1) för normalt bohus som är avsett för gåvotagarens eller hans familjs personliga bruk, till den del som gåvans värde inte överstiger 20 000 mark,

2) för sådant som någon använt för annans uppfostran eller utbildning eller till annans underhåll eller annars gett annan för dessa ändamål i sådan form att gåvotagaren inte har möjlighet att använda det bortgivna beloppet till andra ändamål eller

3) för annan gåva vars värde understiger 20 000 mark, dock så, att om gåvotagaren inom tre år av samma givare får flera sådana gåvor, för dessa skall betalas skatt när deras sammanlagda värde stiger till minst det nämnda beloppet.

20 §

Har gåvotagaren under förloppet av tre år före skattskyldighetens inträde av samma givare erhållit en eller flera beskattningsbara gåvor, skall även dessa tas i beräkning när skatten bestäms. Från skatten skall dock avräknas den gåvoskatt som redan erlagts för tidigare gåvor.

28 §

I bouppteckningsinstrumentet skall också nämnas om en arvinge eller en testamentstagare givits sådan egendom som enligt 16 § skall beaktas vid fastställandet av arvsskatten, liksom även egendomens beskaffenhet och värde. Dessutom skall i bouppteckningsinstrumentet nämnas mottagarna och beloppen av de förmåner som avses i 7 a §.

28 a §

Försäkringsbolag och annan utbetalare av förmåner som avses i 7 a eller 18 a § skall lämna uppgift om förmånerna till länsskatteverket i den avlidnes eller gåvotagarens hemkommun. Skattestyrelsen meddelar närmare föreskrifter om tidpunkten när och sättet för hur uppgiften skall lämnas samt om uppgiftens innehåll.

33 a §

Har ett avtal om arvsskifte, en överlåtelse eller någon annan rättshandling som inverkar på arvs- eller gåvobeskattningen givits ett rättsligt innehåll eller en rättslig form som inte motsvarar sakens egentliga natur eller syfte, eller har någon annan åtgärd vidtagits i uppenbar avsikt att undgå arvs- eller gåvoskatt, skall vid arvs- eller gåvobeskattningen förfaras i enlighet med sakens egentliga natur eller syfte.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas på sådana fall då skattskyldigheten har inträtt efter att lagen trätt i kraft.

Vid tillämpningen av 16 § 1 mom. 2 punkten, 19 § 3 punkten och 20 § 2 mom. beaktas inte gåvor som givits före den 1 januari 1994.

Helsingfors den 5 september 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Arja Alho*

L a g

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 12 juli 1940 om skatt på arv och gåva (378/40) 4 §, 9 § 2 mom., 11 § 1 mom., 12—14 §§, 16 § 1 mom. 2 punkten, 18 och 19 §§, 20 § 2 mom. och 28 § 2 mom., av dessa lagrum 11 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 15 juni 1984 (463/84), 12, 13 och 14 §§ sådana de lyder i lag av den 22 november 1985 (876/85), 16 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag av den 29 april 1994 (318/94), 19 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 16 mars 1979 (318/79) samt genom de nämnda lagarna av den 22 november 1985 och den 29 april 1994 samt 28 § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 29 april 1994, och fogas till lagen nya 7 a, 7 b, 18 a, 28 a och 33 a §§ som följer:

Gällande lydelse

4 §

Arvsskatt skall erläggas, då egendom, på grund av arv eller testamente övergår till annan;

- 1) för fast och lös egendom i Finland; samt
- 2) för annorstädes befintlig lösegendom, hörande till kvarlåtenskapen efter person, som varit bosatt i Finland.

Har för egendom, som nämnts i 1 mom. 2 punkten, erlagts arvsskatt i annat land, må denna avdragas från den arvsskatt, vilken för samma egendom här skall erläggas.

Person anses vara bosatt i Finland, om han eller hans familj har sin egentliga bostad eller om han vistas här över sex månader i följd, varvid tillfällig frånvaro icke anses utgöra avbrott i vistelsen.

Där arvlätare är person, tillhörande främmande makts i Finland varande beskickning eller lönat konsulat, medlem av dennes familj eller hans tjänare, vilka icke äro finska medborgare, tillämpas å till arvet hörande egendom stadgandena i denna paragraf endast med avseende å fast egendom och för dess utnyttjande erforderlig lösegendom.

Föreslagen lydelse

4 §

Arvsskatt skall betalas

- 1) för egendom som erhållits genom arv eller testamente, om arvlätaren eller arvingen eller testamentstagaren vid dödstillfället var bosatt i Finland, samt

- 2) för sådan fast egendom i Finland som erhållits genom arv eller testamente samt för aktier eller andelar i samfund vars tillgångar till mer än 50 procent utgörs av fast egendom i Finland.

Från arvsskatten på sådan annan än i 1 mom. 2 punkten nämnd egendom som en i Finland bosatt person erhåller avräknas beloppet av skatt som i en främmande stat betalats för samma arv eller samma förvärv genom testamente (avräkning för utländsk skatt). Avräkningen får inte överstiga ett belopp som svarar mot en lika stor del av arvsskatten som värdet av den egendom som erhållits från en främmande stat utgör av värdet av den egendom som i Finland utgör underlag för arvsskatten.

En person anses vara bosatt i Finland om han har sitt egentliga bo och hemvist här.

Om egendom genom arv eller testamente tillfaller en person som i Finland tjänstgör vid en främmande stats diplomatiska beskickning eller en därmed jämförbar beskickning eller vid ett konsulat som förestås av en utsänd konsul eller i Finland vid Föränta Nationerna, något av dess fackorgan eller Internationella atomenergiorganet eller är medlem av en ovan nämnd persons familj eller enskilda tjänstepersonal, och han inte

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

är finsk medborgare, är han skyldig att betala arvsskatt endast för egendom som avses i 1 mom. 2 punkten.

7 a §

Arvsskatt skall även betalas för sådan ersättning på grund av försäkring som med anledning av arvlåtarens död med stöd av personförsäkring erläggs till dödsboet eller förmånstagare, samt för sådant under motsvarande förhållanden erlagt, med försäkringsersättning jämförbart ekonomiskt stöd som betalas av staten, en kommun eller något annat offentlighetsrättsligt samfund eller en pensionsanstalt. Försäkringsersättning eller ekonomiskt stöd, till den del ersättningen eller stödet är skattepliktig inkomst vid inkomstbeskattningen, är dock befriade från arvsskatt.

Sådana försäkringsersättningar och sådant med försäkringsersättning jämförbart ekonomiskt stöd som avses i 1 mom. är befriade från arvsskatt till den del som den försäkringsersättning och det ekonomiska stöd som varje förmånstagare eller arvinge erhåller på grund av samma dödsfall är högst 200 000 mark. Om förmånstagaren är efterlevande make, betraktas som skattefri del hälften eller dock minst 200 000 mark av det sammanlagda beloppet av de försäkringsersättningar och det ekonomiska stöd som den efterlevande maken erhållit med stöd av förmånstagarförordnande.

7 b §

Arvsskatt skall inte betalas för normalt bohag som varit i arvlåtarens eller dennes familjs bruk till den del som bohagets värde är högst 20 000 mark.

9 §

Från värdet av egendom i dödsbo må avdras skäligen kostnader för den avlidnes begravning samt för boets upptecknande och skifte ävensom för anskaffandet och resandet av gravvård, så ock gäld, vartill räknas jämväl från dödsboet utgående offentliga skatter och avgifter, vilka hänföra sig till arvlåtarens livstid. Dock äge avdrag icke rum för gäld, som är intecknad uti fastighet i annat

Från värdet av egendom i dödsbo får avdras skäligen kostnader för den avlidnes begravning samt för boets upptecknande och för anskaffande och resande av gravvård samt skulderna, till vilka räknas även från dödsboet utgående skatter och avgifter som hänför sig till arvlåtarens livstid. Arvsskatt får likväl inte avdras.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

land, ej heller för arvsskatten.

11 §

De som får andel ur dödsbo skall hänföras till någon av följande tre skatteklasser:

I. arvlåtarens make, barn, makes barn, adoptivbarn, fader, moder och adoptivföräldrar samt bröstarring till hans barn eller adoptivbarn ävensom arvlåtarens trolovade som erhåller bidrag som avses i 8 kap. 2 § ärvdabalken;

II. arvlåtarens broder, syster och halvbroder eller halvsyster, avkomling av hans broder, syster och halvbroder eller halvsyster samt den som minst de tio senaste åren före arvlåtarens död varit i hans tjänst och vårdat honom; samt

III. annan släkting eller utomstående.

12 §

Från skattepliktig arvsandel får:

1) arvlåtarens make avdra 37 500 mark;
2) sådana arvlåtarens barn eller adoptivbarn eller dessas bröstarringar, som vid skattskyldighetens inträde inte fyllt aderton år, avdra 7 500 mark samt därutöver 1 500 mark för varje fullt år, varmed deras ålder understiger aderton år;

3) sådana arvlåtarens barn eller adoptivbarn eller dessas bröstarringar som på grund av bestående men, åsamkat av sjukdom, lyte eller kroppsskada, är oförmögna till förvärvsarbete, utöver i föregående punkt nämnda belopp avdra 15 000 mark;

4) den som under minst de tio senaste åren före arvlåtarens död varit i hans tjänst och vårdat honom, avdra 7 500 mark; samt

5) arvlåtarens make samt barn eller adoptivbarn eller dessas bröstarringar, då i kvarlåtenskapen ingår till arvlåtarens hem hörande möbler, husgeråd, kläder samt annat bohag, i fråga om sådan egendom avdra dess värde, dock högst 15 000 mark per arvsandel.

11 §

De som får andel ur dödsbo hänförs till tre skatteklasser:

I. arvlåtarens make, barn, makes barn, adoptivbarn, fader, moder, adoptivföräldrar och bröstarring till hans barn eller adoptivbarn samt arvlåtarens trolovade som erhåller bidrag som avses i 8 kap. 2 § ärvdabalken,

II. arvlåtarens broder, syster, halvbroder eller halvsyster samt avkomling till hans broder, syster, halvbroder eller halvsyster samt

III. annan släkting eller utomstående.

12 §

Från skattepliktig arvsandel

1) får arvlåtarens make avdra 40 000 mark (makeavdrag),

2) får sådant barn eller adoptivbarn till arvlåtaren eller sådan bröstarring till dem som vid skattskyldighetens inträde inte hade fyllt aderton år avdra 20 000 mark (minderårighetsavdrag).

Gällande lydelse

13 §

Uppgår ej arvsandel eller enligt 12 § beräknad återstod därav till 15 000 mark, är den befriad från skatt.

14 §

Arvsskatten betalas i I skatteklassen enligt följande skala:

Den beskattnings- andelens värde mk	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns mk	Skatte-% för över- skjutande del
15 000—	37 500	200
37 500—	75 000	1 550
75 000—	150 000	4 550
150 000—	300 000	12 050
300 000—	450 000	28 550
450 000—	750 000	46 550
750 000—	1 050 000	84 050
1 050 000—	2 100 000	123 050
2 100 000—	264 800	14

i II skatteklassen med beloppen enligt skalan fördubblade; och
i III skatteklassen med beloppen enligt skalan tredubblade.

Föreslagen lydelse

13 §

Om en arvsandel eller den enligt 12 § beräknade återstoden därav inte uppgår till 20 000 mark, är den befriad från skatt.

14 §

Arvsskatten betalas i I skatteklassen enligt följande skala:

Den beskattnings- bara andelens värde mk	Konstant skatte- tal vid andelens nedre gräns delen	Skatt-% för över- stigande
20 000—100 000	500	10
100 000—300 000	8 500	13
300 000—	34 500	16

i II skatteklassen med beloppen enligt skalan fördubblade; och
i III skatteklassen med beloppen enligt skalan tredubblade.

16 §

Vid verkställandet av arvsbeskattning skall till boets tillgångar läggas

2) andra gåvor som arvingar eller testamentstagare har erhållit av arvlåtaren under de två senaste åren före hans död och som inte med stöd av 19 § 2 eller 3 punkten är befriade från gåvoskatt.

2) annan gåva som arvinge eller testamentstagare har erhållit av arvlåtaren under de tre senaste åren före hans död och som inte med stöd av 19 § 1 eller 2 punkten är befriade från gåvoskatt.

18 §

Gåvoskatt erlägges, då egendomen såsom gåva övergår till annan:

- 1) för fast och lös egendom i Finland; samt
- 2) för annorstädes befintlig lösegendom, som i Finland bosatt person eller inhemsk sammanslutning, inrättning eller stiftelse erhållit.

18 §

Gåvoskatt skall betalas då egendom såsom gåva övergår till någon annan

- 1) om gåvogivaren eller gåvotagaren vid gåvotillfället var bosatt i Finland, och
- 2) för fast egendom i Finland samt för aktier eller andelar i samfund vars tillgångar till mer än 50 procent utgörs av fast egendom i Finland.

Gällande lydelse

Gåvoskatt, som av annorstädes än i Finland bosatt person för här befintlig löseegendom erlagts där han är bosatt, eller som för egendom, vilken i 1 mom. 2 punkten är nämnd, erlagts annorstädes än i Finland, må avdragas från den gåvoskatt, som här för samma egendom bör utgå.

Då av villkoren i köpe- eller bytesavtal framgår, att det överenskomna vederlaget utgör högst tre fjärdedelar av det gängse priset, anses skillnaden emellan det gängse priset och sagda vederlag såsom gåva.

Vid fastställande av skatt å gåva, gällande egendom, som hänför sig till gåva, vilken givits av person, tillhörande främmande makts i Finland varande beskickning eller lönat konsulat, medlem av dennes familj eller hans tjänare, vilka icke äro finska medborgare, lände till efterrättelse, vad i 4 § 4 mom. är stadgat om arvsskatt.

Föreslagen lydelse

Från gåvoskatten på sådan annan än i 1 mom. 2 punkten avsedd egendom som en i Finland bosatt person erhållit avräknas beloppet av skatt som i en främmande stat betalats för samma gåva (avräkning för utländsk skatt). Avräkningen får inte överstiga ett belopp som svarar mot en lika stor del av gåvoskatten som värdet av den egendom som erhållits från en främmande stat utgör av värdet av den egendom som i Finland utgör underlag för gåvoskatten.

Om det av villkoren i ett köpe- eller bytesavtal framgår att det överenskomna vederlaget utgör högst tre fjärdedelar av det gängse priset, anses skillnaden mellan det gängse priset och vederlaget som gåva.

En person anses vara bosatt i Finland om han har sitt egentliga bo och hemvist här.

Om egendom genom gåva tillfaller en person som i Finland tjänstgör vid en främmande stats diplomatiska beskickning eller en därmed jämförbar beskickning eller vid ett konsulat som förestås av en utsänd konsul eller i Finland vid Förenta Nationerna, något av dess fackorgan eller Internationella atomenergiorganet eller är medlem av en ovan nämnd persons familj eller enskilda tjänstepersonal, och han inte är finsk medborgare, är han skyldig att betala gåvoskatt endast för egendom som avses i 1 mom. 2 punkten.

18 a §

Som gåva anses även försäkringsersättningar som med stöd av förmånstagarförordnande erhållits utan vederlag ur en försäkring. Sådana försäkringsersättningar är dock befriade från gåvoskatt till den del som deras sammanlagda belopp under en tid av tre år är högst 50 000 mark.

En försäkringsersättning anses dock inte som gåva, till den del den vid inkomstbeskattningen är skattepliktig inkomst för förmånstagaren.

19 §

Gåvoskatt erläggs ej:

2) för möbler och husgeråd, kläder samt annat bohag, avsedda för gåvotagarens eller

19 §

Gåvoskatt erläggs inte

1) för normalt bohag som är avsett för gåvotagarens eller hans familjs personliga bruk, till den del som gåvans värde inte

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

hans familjs personliga bruk, då gåvans värde ej överstiger 15 000 mark;

3) för det som någon använt för annans uppfostran eller utbildning eller till annans underhåll eller eljest givit åt annan för dessa ändamål i sådan form, att gåvotagaren icke äger möjlighet att använda det skänkta beloppet till andra syftemål; ej heller

4) för annan gåva, vars värde understiger 15 000 mark, dock så att, om gåvotagaren under två år av samma givare får flera sådana gåvor, för dessa skall betalas skatt då deras sammanlagda värde stiger till minst nämnda belopp.

överstiger 20 000 mark,

2) för sådant som någon använt för annans uppfostran eller utbildning eller till annans underhåll eller annars gett annan för dessa ändamål i sådan form att gåvotagaren inte har möjlighet att använda det bortgivna beloppet till andra ändamål eller

3) för annan gåva vars värde understiger 20 000 mark, dock så, att om gåvotagaren inom tre år av samma givare får flera sådana gåvor, för dessa skall betalas skatt när deras sammanlagda värde stiger till minst det nämnda beloppet.

20 §

Har gåvotagaren under förloppet av två år före skattskyldighetens inträde av samma givare erhållit en eller flere skatt underskattade gåvor, skola jämväl dessa tagas i beräkning vid skattens bestämmande. Från skatten bör dock avdragas den gåvoskatt, som för tidigare erhållna gåvor redan erlagts.

Har gåvotagaren under förloppet av tre år före skattskyldighetens inträde av samma givare erhållit en eller flera beskattningsbara gåvor, skall även dessa tas i beräkning när skatten bestäms. Från skatten skall dock avräknas den gåvoskatt som redan erlagts för tidigare gåvor.

28 §

I bouppteckningsinstrumentet skall också nämnas om en arvinge eller testamentstagare givits sådan egendom som enligt 16 § skall beaktas vid fastställandet av arvsskatten, liksom även egendomens beskaffenhet och värde.

I bouppteckningsinstrumentet skall också nämnas om en arvinge eller en testamentstagare givits sådan egendom som enligt 16 § skall beaktas vid fastställandet av arvsskatten, liksom även egendomens beskaffenhet och värde. Dessutom skall i bouppteckningsinstrumentet nämnas mottagarna och beloppen av de förmåner som avses i 7 a §.

28 a §

Försäkringsbolag och annan utbetalare av förmåner som avses i 7 a eller 18 a § skall lämna uppgift om förmånerna till länsskatteverket i den avlidnes eller gåvotagarens hemkommun. Skattestyrelsen meddelar närmare föreskrifter om tidpunkten när och sättet för hur uppgiften skall lämnas samt om uppgiftens innehåll.

33 a §

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Har ett avtal om arvsskifte, en överlåtelse eller någon annan rättshandling som inverkar på arvs- eller gåvobeskattningen givits ett rättsligt innehåll eller en rättslig form som inte motsvarar sakens egentliga natur eller syfte, eller har någon annan åtgärd vidtagits i uppenbar avsikt att undgå arvs- eller gåvoskatt, skall vid arvs- eller gåvobeskattningen förfaras i enlighet med sakens egentliga natur eller syfte.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas på sådana fall då skattskyldigheten har inträtt efter att lagen trätt i kraft.

Vid tillämpningen av 16 § 1 mom. 2 punkten, 19 § 3 punkten och 20 § 2 mom. beaktas inte gåvor som givits före den 1 januari 1994.

